

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.
Concursuri, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Împlinirea legii lui Șaguna.

— Urmare. —

V. Date statistice din viața școlară.

Din tabloul statistic, compus pe baza conspectivelor speciale, înaintate dela fiște-care școală cu prilejul examenelor finale se poate constata, că numărul copiilor obligați a cerceta școala a fost în 1914/15: 2129+620 (la repetiție) la o altă 2743 cu 52 mai puțini decât în anul precedent. Dintre aceștia au cercetat școlarele noastre de toate zilele și de repetiție 1650 334 școala de repetiție; la o altă 2033 cu 51 mai puțini decât în 1913/14. Sau în procente: În 1914/15 au cercetat școala numai 73.9% dintre cei obligați, pe când în anul precedent o cercetaseră 93%. Deci un scăzământ de 20.0%. Adevărat, că acest scăzământ nu privește toate școlarele deopotrivă, ci numai pe acelea, cari în lipsă de învățatori au trebuit să dispenseze elevii din clasele IV—VI dela cercetarea școlare, cum s'a întâmplat în Gurarâului și Topârcea.

Din câteva asemănări se poate vedea cu ușurință disproporția dintre singuraticile comune. Așa d. e. în Acilin dintre 103 copii obligați a cerceta școala au cercetat-o de fapt 91 deci 87%, în Cacova dintre 95—93 deci 97.8%, în Mag 100% în Săliște 87.3 în Tilișca 96.5%, pe când în Topârcea din 251 au cercetat școala numai 193, 29%, iar în Gurarâului din 331 numai 167 deci abia 51%. Din această expunere rezultă, că în urma lipsei de învățatori, provocată de actuala stare de războiu dintre toate școlarele din protopopiatul Săliștei mai mult a suferit și școala din Gurarâului. Clasificația elevilor la sfârșitul anului 1914/15 a fost:

148	elevi cu nota	eminent
262	" " "	bine
488	" " "	bine
596	" " "	îndest.
158	" " "	neîndest.
180	" " "	neclasif.

Școlare elementare străine au cercetat 67 inși, cu 4 mai mulți decât în 1913/14 iar școlare secundar 48. Studenții universității, despre cari am făcut amintire în raportul din anul trecut, arătând că li-s'a votat stipendii în sumă de 6400 coroane, cei mai mulți nu au putut beneficia de aceste stipendii, nici studiile nu și le-au putut continua, fiind înrolați la serviciu militar.

Numărul total al școlarelor noastre populare din protopopiatul Săliștei este: 13 o școală froebeliană al paterilor didactice 32. Dintre aceștia o valorează forță didactică, Iuliu Crișan s'a despărțit de cariera învățătorească la sfârșitul anului 1914/15, fiind sfințit preot și institut capelan protopopesic în Mediaș, iar posturi învățătorești vacante sunt în Acilin († A. Hodos) în Alamor († N. Lupu). Încercările de-a înființa al 3-lea post învățătorec în Acilin al 2-lea în Cacova au ră-

mas fără rezultat, dupăcum de aceeaș soarte s'a împărțit și încercarea de-a înființa al 5-lea post în Gurarâului, pentru care însă subvenția din visteria statului a fost denegată denegată prin rescriptul ministerial din 15 Decembrie 1915 Nr. 37101.

Astfel, dacă n'a fost posibilă înființarea acestor posturi învățătorești în anii, când școlarele erau foarte impopulate, în viitorul apropiat, ște 5—6 ani, când va fi cu totul dispărent numărul elevilor începători din cauza puținelor căsătorii, cari s'au putut încheia în acești ani de groază, această dorință va deveni cu totul iluzorie.

Suma totală a salarelor învățătorești a fost al sfârșitul anului școlar 1914/15 de 59828 cor. cu 657 cori 08 fl. mai mult decât în 1913/14. Aceste salare s'au plătit dela biserică: 42574 cor. cu 1135 cor. 08 fl. mai mult decât în anul precedent, dela stat 17276 cor. cu 1510 cor. mai mult decât în 1913/14.

(Va urma).

Predică

la Dumineca a X-a după Rusalii.

„Și ori unde l'apucă pe el îl zdrobește și spumegă și scărșnește cu dinții săi, și se uscă. Și de multe-ori pe el și în foc l-a aruncat și în apă ca să-l piardă. Iar Isus a zis lor: Acest fel cu nimic nu poate eși numai cu rugăciune și cu post. (Cap. IX v. 18, 22, 29).

Ați auzit, iubii ascultători că sfânta evanghelie vorbește despre duhul mut, carele intrând în cutare om, în toată vremea l-a neodihnit, l-a chinuit în tot chipul, ba la atâta cutezare a ajuns, încât nu se sfiă a-l arunca în foc și apă cu gândul ca să-l piardă pe bietul nenorocit, — ați auzit ce zice Hristos către învățatei: că acest neam nu se poate scoate fără numai cu postul și cu rugăciunea.

Poate că mă ve-ți întreba: cum o să aplic eu aceasta la statul lunei de astăzi — căci duhuri rele azi numai chinuesc pe oameni, — și totuși dacă să mai află duhuri rele — cine le poate învinge, că vremea minunilor au trecut și Hristos numai umblă pe pământ ca să le vindece pe ele și așa aplicarea evangheliei la statul lunei de astăzi nu se poate aplica! Că duhuri rele și astăzi sunt în lume și că nu e de lipsă că Hristos să umble pe pământ, ci că armele care le avem de îndemână ne sunt de ajuns ca noi înșine să le putem învinge, — Vă rog de puțină ascultare.

Omului când se naște în lume îi stau două căi deschise: calea binelui și a răului, cea dintâiu îl duce la fericire, cea de a doua îl aruncă în pierire.

Însă pe cum aceste două căi sunt contrare, așa și călăuzii lui trebuie să fie și sunt deschiliți, căci pe calea adevărului omul își are de calauz conștiința curată și vieța liniștită. Să vedem acum pe călăuzii celui ce a pornit pe calea perirei și a fărâdelegilor.

Dacă veți întrebă pe omul pismăreț, ne va spune că pe el îl însoțește un soțiu care neîncetat îl va roade la inimă, când vede fericirea altuia și nu se odihnește până când nu-și poate vărsa veninul ca șarpele asupra cuiva. Și ce e pizma, nimic alt decât o boală seacă, un rău aducător de moarte decât mai rău nu se află, virtutea o gonește, binefacerile le strică și pe cei buni îi urăște cercând a ruina binele și cin tea cea adevărată a altuia. Ce veți zice acum — nu e mai înfiorător monstru, nu e acesta un duh mai rău decât cel despre care vorbește sfânta evanghelie?

Întrebați pe ucigași și va spune că duhul cel rău îndemat să ia vieța altuia, — neîncetat îl neodihnește și când îi spuni ai grije că ai să dai seamă de sângele fratelui tău ca și Cain de alui Avel, tremură și ai tare decât îndrăcitul din evanghelia de astăzi. Întrebați pe tâlhari și pe mincinoși de ce tremură de frică temându-se să nu li-să vădească fapta sau să nu i prindă minciuna, — nu vă mira-ți de cel sgârcit — dacă-l vedeți tremurând de moarte, când are să întindă ajutor celui lipsit.

Acum vă întreb iubiți mei: unde trebuie duhuri mai rele, decât păcatele ac stea, cari sunt în stare a dejosi pe om mai mult, decat duhul cel mut din evanghelie, că pe când acela poate numai de trup s'a alins ca și Satana de lov, acestea nu se rușinează a trage sufletul omului în iad.

Și dacă ne-am convins acum, că păcatele și poftele celea rele nu sunt alta decât niște duhuri rele, ce chinuie mereu inimă omului, să vedem de lipsă e că Hristos să umble pe pământ să le osândească și să le scoată? Eu zic că nu! căci altcum ce mi-ar fi de lipsă lumina minții cu carea ne place a ne folosi și care singură e în stare a ne arată binele din rău. Ca totuși dacă cineva nu se îndestulește cu aceasta și voește ca să-l aibă pe Hristos pe pământ cerce-l și-l va află, nu meargă multă cale, nu se ostănească alergând prin pustietățile Galileiei ca cel din evanghelie după Hristos, ci apropiese cu frică de altar, la locul cel sfânt al lui și va vede că stă de față gata să-i ajute, însă să-și aducă aminte că locul de care se apropie este sfânt, locuința celui preafnalt, desbrace-să de neștiințele păcatelor sale și îmbrăcându-se cu haina dreptății adecă: cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu iubire să se apropie apoi de Hristos neuitând cuvintele apostolului Pavel ca să-i tragă seamă cel ce voește a-l primi, că foc viu primește care pe păcătoși îi arde.

După ce cineva s'a curățit de păcate, să se fe-rească să nu cadă de nou; căci va fi căderea a doua mai rea ca cea dintâiu. Ca să ne convingem despre aceasta să auzim ce zice M. Hristos la Mateiu (c. XII v. 43) despre duhurile cele rele și necurate: „Iar când duhul cel necurat va eși din om, umblă prin locuri săci căutând odihna și nu află atunci zice: mă voi întoarce în casa mea de unde am eșit și venind o află goală, măturată și împodobită. Atunci se duce și ia cu sine alte șapte duhuri mai rele decât sine și intrând locuește acolo.

Precum dară duhul întorcându-se aduce șapte cu sine, așa și păcatul când cade omul în el, produce alte șapte mai rele. Însă case nu merg prea departe, mă voi întoarce la post și rugăciune.

Rugăciunea stă întru înălțarea minții omului la Dumnezeu. Aceea o știu cu toții că păcatul e un rău precuțat în mintea omului, prin urmare cel ce petrece în rugăciune nu mai are totodată vreme a cugetă și la rele, și așa în vremee care să roagă, păcatele rămân la o parte.

Vă sunt cunoscute cuvintele lui Hristos: „Ruga-ți vă ca să nu cădeți în ispită“ cuget, că aceste ne sunt de ajuns ca să credem că rugăciunea e arma în contra păcatului. Dară să auzim ce zice sfântul Augustin despre rugăciune: „Rugăciunea dreptului zice acest părinte — e cheia împărăției cerești, care conduce la cer face cale ca să se coboară darul“. Apoi că cu darul lui Dumnezeu omul nu păcătuiește, ca creștini o credem cu toții.

A postii însemnează a te conțeni dela bucatele oprite și sub post înțelegem înfrânarea tuturor poftelor trupești. Și cel ce-s înfrânează poftetele — ce face alta, decât să reține dela rele, adecă dela păcate. Sunt drepte așadară cuvintele Mântuitorului Hristos, că acest neam, adecă păcatul — nu se poate scoate decât cu post și cu rugăciune.

La toate aceste voi mai adauge cuvintele apost. Pavel: „Că a venit ora și trecând noaptea s'a apropiat ziua, deci să ne desbrăcăm de lumina întunerecului și să ne îmbrăcăm cu arma luminii“ cu carea vom învinge păcatele. Amin

Petigd, la 4/17 Iulie 1916.

Gheorghe Cherecheiu,
preot ort. rom.

AVIZ.

Direcțiunea seminarului ortodox român din Arad aduce la cunoștința elevilor seminariali, că întocmai cași în despărțământul pedagogic și în despărțământul teologic în 18 Septemvrie (1 Octomvrie) se va celebra chemarea Duhului sfânt iar în 19 Septemvrie (2 Octomvrie) se vor începe prelegerile.

Până în 25 August (7 Septemvrie) fiecare elev să trimită taxa de înscriere. Elevii ordinari din despărțământul teologic Cor. 71'40, cei de pe teritorul diecezan, iar cei de pe teritorul arhidiecezei Cor. 91'40. Cei ce au solvit în luna Iunie ori de atunci încoace taxele vechi, să le întregească la aceasta sumă, ca să nu întâmpine greutăți din aceasta pricină im-matricularea lor. Pe lângă aceasta elevii primiți în c. I. teologic, tot din aceste motive să-și întregească actele unde li-s'a cerut aceasta în rezoluția de primire.

Examenele de corigență și private se vor ține pentru despărțământul teologic

17/30 Septembrie, cu cei ce nu sau prezentat în 24 Aug. (6 Septembrie).

Onoratele oficii parohiale sunt rugate a comunica acest aviz elevilor din localitatea lor.

Aviz.

Direcțiunea seminarului gr.-or. român din Arad aduce la cunoștința elevilor din despărțământul pedagogic, că examenele suplitoare și de corigență se vor ține între 16/29 Septembrie și 23 Septembrie (6 Octombrie) în urmare cei interesați să se prezinte în persoană la direcțiune cel mult 15/28 Septembrie dimineața la ora 8, pentru înregistrarea lor și isprăvirea lucrărilor pregătitoare.

ȘCOALA DE FETE DIN ARAD.

Aducem la cunoștința publică, că la școala civilă de fete din Arad nu se vor începe prelegerile la 1 Octombrie precum se anunțase ci din pricină neprevăzută se amână pe timp nehotărît. După delăturarea piedecilor obvenite vor fi avizați părinții despre cele ce vor urma. Onoratele oficii parohiale sunt rugate a comunica părinților cu fete la aceasta școala cele aici anunțate.

Anunț școlar.

La gimnaziul român gr.-or. din Brad pe anul școlar 1916/17 înscrierile se au început.

Prelegerile se vor începe regulat în 1 Octombrie 1916 st. n.

Brad la 16 sept. 1916.

Direcțiunea.

Nr. 15 916/17.

Aviz.

Pauna Flora din Revaujfalú (Satul nou) ne aduce la cunoștința că a pierdut atestatul școlar din cl. IV. civ. anul școlar 413—14, Dacă în curs de 30 zile nu se va găsi atestatul îl considerăm, conform regulamentelor, de pierdut și vom elibera un duplicat.

Direcțiunea școlii gr.-or. rom. civ. de fete din Arad.

CRONICA.

Jurământul părintelui Vasile Mangra. Luni, în 12/25 Septembrie a depus I. P. C. S. părințele Vasile Mangra alesul metropolit jurământul înaintea Maj. Sale în Schönbrun. La actul jură-

mântului a asistat printul Eszterházy Miklós și ministrul Jankovich Béla. Formula jurământului a citit-o înaintea metropolitului consilierul ministerial Marsovszky Imre.

I. P. C. S. a petrecut aproape un pătrar de oră în audiența acordată de Maj. Sa, multumind Maj. Sale grațioasă confirmare a alegerii sale, iar Maj. Sa și-a exprimat înalta mulțumire cu purtarea credincioasă a poporului românesc din patrie față de patrie și tron. La ce I. P. C. S. a asigurat pe Maj. Sa că poporul românesc din patrie e gata a lupta în contra Românilor până la ultima picătură de sânge pentru patrie și tron, precum a luptat până acum contra dușmanului de până acum.

Consistorul arhidiecezan în Oradea-mare. La ordinul ministrului de culte și instrucțiune publică metropolitul și consistorul arhidiecezan s'a și mutat în Oradea-mare unde și-a început funcționarea. Aici se va celebra și hirotonirea I. P. C. Sale întru episcop după care va urma introducerea în scaunul metropolitan.

Spiritul de cruțare german și împrumutul de războiu. În anul curent 18 Martie guvernorul din Brandenburg a dat o ordonanță obligând pe adulți să cruțe bani și să-i depună la bănci. Aceiaș autoritate dă acum instrucție detaliată, în urma căreia depunerile de peste 100 mărci proprietarii le pot întrebuița să subscie la împrumutul de războiu. Să știe că în Germania cele 4 împrumuturi de războiu au dat suma de 36¹/₂ miliarde mărci. Al 5. împrumut începe la finea lunii Septembrie. Foile îndeamnă cu multă căldură pe cetitori să subscie cât ce poate de mult. Iată ce face cultura unui popor! Scoate bani din toate unghiurile când e vorba să apere patria La noi, d. e., câți bani nu prăpădește tineretul și nimene nu-i face băgători de seamă, că după zile albe pot urma negre.

Date statistice despre Germania. La o firmă din München a apărut zilele trecute o carte valoroasă. Conține diferite date statistice. Cele mai importante sunt: În Germania sunt la 10.000 recruți 2 analfabeți, în Anglia 100, în Franța 370. Statul cheltuiește la an pe instrucție 878 milioane mărci. La averea populațiunii locul întâiu îl are iarăși Germania (în 1914 cu 375 miliarde mărci); dar și în venitele anuale. Ce privește datoria statului locul întâiu îl ține Franța (în 1912 de cap 657.7 mărci), în Germania și Anglia revine de cap jumătate din această sumă.

Sâmburii de prune. Acum să culeg prunele de iarnă, să fierbe rachiuri să face din ele marmeladă (iecvâr, trușie). În toate aceste cazuri sâmburii să desfac de carnea lor și deci trebuie adunați, ca să se întrebuițeze la fabricarea de medicini. Acțiunea în privința aceasta a și început din partea Oficiului de ajutoare de războiu. De aceea copiii se îndeamnă să adune acești sâmburi, să-i dea învățătorilor cari, în pachete, au să-i trimită la Ministeriu magh. reg. de honvezi în Budapest, V. Akadémia utca 17.

Nr. 20 E. G. B. 1916.

Concurs.

Se publică concurs pentru 2 stipendii de **400 coroane** anual din fundațiunea **Elena Ghiba Birta** pentru anul școlar 1916/17 cu termenul de **4/17 Octomvrie a. c.**

Îndreptățiți la aceste stipendii sunt în prima linie rudeniile testatoarei, iar recurenții neînrușiți, de religiunea gr.-or. rom. din comitatele Arad, Bihor, Bichiș și Cenad numai atunci să primesc, când lipsesc competenți dintre rudeni.

Recurenții au să-și înainteze cererile lor la adresa Comitetului administrativ al fundațiunii Elena Ghiba Birta în Arad, provăzute cu timbru de 1 cor. și instruite cu următoarele documente originale ori copii autentice:

1. Extras din matricula botezaților, provăzut cu clauzula parohului local, că și de prezent aparține bisericii gă.-or. române.

2. Rudeniile mai au să adneze și informațiune familiară, prin care pot să dovedească, că sunt înrușiți cu testatoarea.

3. Atestat de paupertate dela diregătoria competentă, cu date pozitive despre starea materială a părinților și a recurenților. Acest atestat să fie confirmat prin subscrierea parohului local.

4. Testimoniu școlastic, că au absolvat cel puțin școala elementară cu succes, iar aceia, cari au ascultat deja cursuri la vre-o școală medie sau academie respective universitate, să dovedească, că au câștigat astfel de testimoniu, încât pot trece în cursurile superioare.

5. Certificat medical despre starea sanitară.

6. Dacă recurentul a întrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic, unde a fost și ce purtare a avut.

7. Recurentul să arete specialitatea, la care, locul, unde are să urmeze studiile, precum și dacă are ori ba alt stipendiu. Pentru cazul, că recurentul ar fi înscris deja la vre-un institut de învățământ, aceasta să o dovedească prin certificat dela direcțiunea respectivului institut.

8. Fiecare stipendist este obligat, ca după terminarea studiilor să asigure comitetul administrativ, că îndată ce își va ajunge scopul dorit și îi va permite starea materială, va depune pentru totdeauna 50 coroane pentru augmentarea acestei fundațiuni.

9. Petițiunile lipsite de condițiunile de mai sus, ori sosite după termenul de concurs, nu se vor lua în socotință.

Arad, la 30 August (12 Sept.) 1916.

Pentru comitetul administrativ al fundațiunii
Elena Ghiba Birta:

IOAN I. PAPP,
Episcop.

Concurs.

Pentru vacantul post învățătoresc — cantoral din **Topa de sus** comitatul Bihor, protopopiatul Beiuș să escrie concurs cu următoarea dotațiune:

1. Cărtir liber cu grădină
2. Dela comuna bisericească 600 cor.
3. Lemne 12 metri din care se va încălzi și școala.
4. Stoale: dela mort mic 1 cor dela mare 2 cor.
5. Ajutoriu dela stat până de prezinte nu e în curgere.

Reflectanții la acest post în termen de **30 de zile** au a se prezenta vre-o dată la sfânta biserică în comuna Topa de sus, ear recursele lor adresate com. parohial să le înainteze of. prot. în Beiuș.

Dat în ședința com. par. ținută la 28 august 10 sept. 1916 în Topa de sus.

Vasilie Papp,

adm. par. preș. com. par.

Indiscifrabil

not. com. par. adhoc.
paroh în Corboști.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu* adm. ppsc

—□—

2—3

În temeiul ord. Ven. Consistor de sub Nr. 4941/915 pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă bolnavul preot Panteleimon Ardelean din **Dubești**, tractul Belinț. se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“, socotit dela dată de față.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Două din trei părți a sesiei parohiale.
2. Jumătate din venitete stolare legale și
3. Jumătate din birul parohial legal.

Reflectanții, cari trebuie să aibă ecalificație pentru parohii de clasa I, sunt poștiți a-și așterne petițiile concursuale comitetului parohial din Dubești, în termenul concursual, pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț (Belenceze, Temes-megye), instruite conform normelor în vigoare provăzut și cu atestat despre eventualul serviciu prestat ca preot ori învățător și a se prezenta pe lângă observarea strictă a §-lui 33 din Reg. pentru parohii, într'o Duminecă sau într'o sârbătoare în sf. biserică din Dubești, spre a-și arată desteritatea în cântare și în tipic, eventual în oratorie și în săvârșirea serviciului divin.

În lipsă de reflectanți cu ecalificație de clasa I, se vor admite recurenți cu ecalificațiune de clasa II-a iar în lipsa acestora și cei cu ecalificațiune de clasa III-a.

Alesul e dator să plătească dările și ecalivalentul după pământul cel beneficiază și să catehizeze la școala de acolo fără alta remunerațiune.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sârb*, protopresbiter

—□—

1—3 gr.

Caite (caciuli) preotești

pertru scutirea capului la serviciul în liber pre-
cum și potcapii, se pot comandă la

Librăria diec. din Arad

Bucata, din catifea, costă 7 cor. iar din stofă 5 cor.

Potcapia, din catifea 7 cor.

La comande e a se indică măsur capului.